

॥ निरुक्तोपनिषत् ॥

.. niruktopaniShat ..

sanskritdocuments.org

October 20, 2017

.. niruktopaniShat ..

॥ निरुक्तोपनिषत् ॥

Sanskrit Document Information

Text title : niruktopaniShat

File name : niruktopaniShat.itx

Category : upanishhat, vedanta

Location : doc_upanishhat

Proofread by : Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com, Radim Navyan radimnavyan at gmail.com

Description-comments : aprakAshitA upaniShadaH

Latest update : October 20, 2017

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

October 20, 2017

sanskritdocuments.org

स यद्यनुरुध्यते तद्भवति । यदि धर्मोऽनुरुध्यते तदेवोद्भवति ।
 यदि ज्ञानमनुरुध्यते तदमृतो भवति । यदि काममनुरुध्यते
 सञ्चरतां इमां योनिं सन्दध्यात्तदिदमत्र मनः श्लेष्मरेतसः
 सम्भवति । श्लेष्मणो रसः । रसाच्छोणितम् । शोणितान्मांसम् ।
 मांसान्मेदः । मेदसः स्नावा । स्नावोऽस्थीनि । अस्थिभ्यो मज्जा ।
 मज्जातो रेतः । तदिदं योनौ रेतः सिक्तं पुरुषः सम्भवति ।
 शुक्रातिरेके पुमान् भवति । शोणितातिरेके स्त्री भवति ।
 द्वाभ्यां समेन नपुंसको भवति । शुक्रभिन्नेन यमो भवति ।
 शुक्रशोणितसंयोगान्मातृपितृसंयोगाच्च कथमिदं शरीरं
 परं संयम्यते । सौम्यो भवत्येकरात्रोषितं कललं भवति ।
 पञ्चरात्राबुद्बुदः । सप्तरात्रात् पेशी । द्विसप्तरात्रादबुदः ।
 पञ्चविंशतिरात्रस्थितो योनौ घनो भवति । मासमात्रात्
 कठिनो भवति । द्विमासाभ्यन्तरे शिरः सम्पद्यते । मासत्रयेण
 ग्रीवाव्यादेशः । मासचतुष्केण त्वग्व्यादेशः । पञ्चमे मासे
 नखरोमव्यादेशः । षष्ठे मुखनासिकाक्षिश्रोत्रं च सम्भवति ।
 सप्तमे चलनसमर्थो भवति । अष्टमे बुद्ध्याध्यवस्यते ।
 नवमे सर्वाङ्गसम्पूर्णो भवति ॥

मृतश्चाहं पुनर्जातो जातश्चाहं पुनर्मृतः ।
 नानायोनिसहस्राणि मया यान्युषितानि वै ॥

आहारा विविधा भुक्ताः पीता नानाविधाः स्तनाः ।
 मातरो विविधा दृष्टाः पितरः सुहृदस्तथा ॥

अवाङ्मुखः पीड्यमानो जन्तुश्चैव समन्वितः ।
 साह्यं योगं समभ्यस्य पुरुषं पञ्चविंशकम् ॥ इति ॥

ततश्च दशमे मासे प्रजायते । जातश्च वायुना स्पृष्टो न स्मरति
 जन्म मरणम् । अन्ते च शुभाशुभं कर्मैतच्छरीरस्य प्रामाण्यम् ॥

इति निरुक्तोपनिषदि विंशतितमोऽध्यायः ।

अष्टोत्तरं सन्धिशतमष्टकपालं शिरः सम्पद्यते । षोडश
 वपापलानि । नव स्नायुशतानि । सप्तशतं पुरुषस्य मर्माणि ।
 अर्धचतस्रो रोमाणि कोटयः । हृदयं ह्यष्टकपलानि । द्वादशकपलानि

जिह्वा । वृषणो हृष्टसुपर्णौ । तत उपस्थगुदयोन्येतन्मूत्रपुरीषं
कस्मादाहारापानसिक्तत्वादानुपचति । कर्मणा अन्योन्यं जायत इति । तं
विद्याकर्मणी समन्वारभेते पूर्वप्रज्ञा च । महत्यज्ञानतमासि मग्नो
जरामरणक्षुत्पिपासाशोकक्रोधद्रोहलोभमोहमदभयमत्सर-
हर्षविषादेर्ष्यासूयात्मकैर्द्वन्द्वैरभिभूयमानः
सोऽस्मादार्जवं जवीभावनान्तं निर्मुच्यते । सोऽस्मादान्तं महाभूमिकावत्
शरीरान्निमेषमात्रैः प्रक्रम्य प्रकृतिभिरभिपरीत्य तैजसं
शरीरं कृत्वा कर्मणानुरूपं फलमनुभूय तस्य संक्षये पुनरिमं
लोकं प्रतिपद्यते ॥

इति निरुक्तोपनिषदि एकविंशोऽध्यायः ॥

इति निरुक्तोपनिषत् समाप्ता ॥

Proofread by Sunder Hattangadi sunderh at hotmail.com,
Radim Navyan radimnavyan at gmail.com

.. niruktopaniShat ..

Searchable pdf was typeset using generateactualtext feature of Xe_{La}TeX 0.99996
on October 20, 2017

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

